

6. Wijkprogramma Wateringse Veld

6.1 Inleiding

Voor u ligt het wijkprogramma 2010-2014 dat MOOI in de wijk Wateringse Veld van plan is te gaan uitvoeren. Het programma is gebaseerd op het wijkperspectief Wateringse Veld, dat de gemeente in samenspraak met de bewoners en instellingen heeft geschreven. De in het perspectief opgenomen ambities zijn leidend voor het wijkprogramma, zoals uitgewerkt.

6.2 Wat biedt MOOI

MOOI staat als welzijnsorganisatie voor Maatschappelijke Ondersteuning van Omgeving en Individu. Zij heeft één motto en één visie: 'MOOI verbindt mensen'. Dit uit zich in het uitgebreide aanbod aan diensten, cursussen en activiteiten voor jong en oud. Vanuit verschillende locaties zet zij zich in voor het verbeteren van het welzijn in de buurt, wijk of stad. MOOI is een professionele organisatie die als maatschappelijk ondernemer samen met burgers, instellingen, bedrijven en gemeenten vorm en inhoud geeft aan modern welzijnswerk. Stichting MOOI biedt aldus een uitgebreid pakket aan welzijnsactiviteiten voor inwoners van Wateringse Veld. MOOI zet zich in voor het verbeteren van het welzijn van de bewoners. In samenwerking met de bewoners en netwerkpartners worden vanuit verschillende locaties welzijnsactiviteiten ontplooid en diensten verricht. MOOI werkt hierbij vraaggericht, waarbij bewoners direct worden betrokken. MOOI heeft het werk verdeeld in peuterspeelzaalwerk, kinderwerk, jongerenwerk, volwassenenwerk, ouderenwerk, maatschappelijk werk en diverse projecten. MOOI werkt hiervoor samen met vele partijen, zoals bewoners(groepen), zelforganisaties, instellingen en organisaties op het gebied van welzijn, sport, onderwijs, cultuur, zorg, veiligheid, wonen en met diverse financiers. Professionals van MOOI zetten zich samen met vele vrijwilligers en wijkbewoners in om de welzijnsactiviteiten uit te voeren. Voor Wateringse Veld kent MOOI de locatie Wijkcentrum Wateringse Veld Laan van Wateringse Veld 392.

MOOI werkt met welzijnsprogramma's die worden ingezet om de ambities te realiseren. Momenteel bestaan er een viertal programma's, die bestaan uit enkele deelprogramma's. In de bijlage is een samenvatting van deze programma's opgenomen.

6.3 Het wijkperspectief Wateringse Veld

De ambities in het wijkperspectief Wateringse Veld omvatten:

- Vrijwilligersgroepen en stichting Onderstroom bundelen hun krachten in een verbeterde samenwerking onder coördinatie van de welzijnsorganisatie.
- De samenwerking ten behoeve van sociaal-culturele activiteiten wordt gestimuleerd en verbeterd
- Interculturele uitwisseling c.q. ontmoeting en gezamenlijke activiteiten worden gestimuleerd op een laagdrempelig niveau; met name in het Lage Veld.
- Wederzijds begrip en tolerantie tussen jongeren en ouderen wordt bevorderd en vooroordelen worden bestreden.
- Deelname van achterblijvende groepen, zoals (met name allochtone) vrouwen, aan het maatschappelijk verkeer wordt bevorderd.
- Kwetsbare ouderen ontmoeten elkaar laagdrempelig en bouwen aan nieuwe contacten c.q. netwerken (out-reaching activering).
- Mooi ontwikkelt i.s.m. Boog, bewonersorganisatie en wijkpanel Burgerschap, een aanpak om meer vrijwilligers te vinden die gaan helpen bij het organiseren van grootschalige evenementen in het kader van Burgerschap
- Bewoners worden goed geïnformeerd over de verschillende voorzieningen in de wijk.
- Meer aandacht voor schoon, heel en veilig en extra aandacht voor de veiligheid in de openbare ruimte en het verkeer.

- Betrekken van ouders en kinderen in de wijk bij schoon, heel en veilig houden van de wijk
- Behoefte aan (meer) voorzieningen in Lage Veld en naar (laagdrempelige) activiteiten voor jongeren en volwassenen.
- Bestaande voorzieningen en ontmoetingsplekken worden optimaal gebruikt en onderlinge samenwerking zal worden bevorderd;
- Onderzocht zal worden op welke plekken jongeren het meest overlast voor de omgeving kunnen veroorzaken en wat er voor nodig is om de jongeren juist op welke plekken samen te laten komen en welke begeleiding er nodig is om de overlast zoveel mogelijk tegen te gaan.
- Integraal plan van aanpak voor kinderen met opvoedingsproblematiek.
- Scholen bieden ouders een plek om elkaar te ontmoeten (praatgroepen) en om opvoedingsondersteuning te krijgen.
- Meer aandacht voor het verbeteren, toeleiden naar en bevorderen van 'vrijwilligerswerk'.
- Meer werkgelegenheidstrajecten in de wijk met name voor jongeren, dit gelet op de groei van de groep jongeren in Wateringse Veld.
- Er komt een integraal plan van aanpak mbt het creëren van maatschappelijke stages en werkervaringplekken.
- Werkloze c.q. kansarme jongeren die buiten de boot dreigen te vallen gaan werkervaring opdoen in de zorg- of welzijnsorganisatie waarna ze begeleidt worden naar betaald werk in de eigen wijk.
- Schoolverzuim: intensivering van aanpak schoolverzuim door betere samenwerking tussen partners.

Op basis van bovenstaande punten is ons wijkprogramma Wateringse Veld opgesteld.

10.4 Onze antwoorden per ambitie

Ambities Sociale cohesie

Vrijwilligersgroepen en stichting Onderstroom bundelen hun krachten in een verbeterde samenwerking onder coördinatie van de welzijnsorganisatie.

De samenwerking ten behoeve van sociaal-culturele activiteiten wordt gestimuleerd en verbeterd;

Interculturele uitwisseling c.q. ontmoeting en gezamenlijke activiteiten worden gestimuleerd op een laagdrempelig niveau; met name in het Lage Veld.

Mooi ontwikkelt i.s.m. Boog, bewonersorganisatie en wijkpanel Burgerschap, een aanpak om meer vrijwilligers te vinden die gaan helpen bij het organiseren van grootschalige evenementen in het kader van Burgerschap

Situatie: Bewoners geven aan dat de eerste onderlinge 'contacten' inmiddels zijn gelegd. Wel benadrukken zij dat er behoefte is aan het creëren van (meer) mogelijkheden in de wijk waar men elkaar kan ontmoeten. MOOI zal zich de komende jaren inzetten om de contacten tussen bewoners onderling verder te intensiveren en verduurzamen. Activiteiten op straatniveau, op pleintjes, voetbalveldjes e.d. zullen bijdragen aan de sociale binding in de wijk en buurten. Verder geven bewoners geven aan dat gezocht moet worden naar 'gemeenschappelijke' interesses waardoor meer bewoners actief betrokken raken bij initiatieven in de wijk. Ook zal de verbinding via de kinderen en de scholen worden gelegd. In de wijk wonen veel bewoners met (jonge) kinderen. Bewoners geven aan dat een in omvang toenemende groep jongeren in de toekomst problemen kan geven als niet tijdig wordt ingespeeld op de signalen.

Aanpak: Bovenstaande 4 ambities worden aangepakt door middel van een wijk- en buurtgerichte aanpak.

Buurtaanpak: Buurtbewoners worden betrokken bij de verschillende activiteiten die in hun buurt of wijk plaatsvinden. Bij de geplande activiteiten zal de nadruk op de verschillende buurten komen te liggen, waarbij een start wordt gemaakt in Lage Veld. Dit omdat een kleinere gemeenschap eerder bindt en voor bewoners zichtbaar maakt wat voor hun buurt wordt gerealiseerd. Door middel van verschillende activiteiten zal MOOI in samenwerking met BOOG meer zicht krijgen op de behoeften die in de buurten leven en zaken die buurtbewoners binden. BOOG verzorgt met name de eerste contactlegging en MOOI verzorgt met name de activiteiten. Tevens zullen bewoners actief worden betrokken en ingeschakeld bij de organisatie van buurtactiviteiten, waarmee MOOI ernaar streeft dat uiteindelijk de buurten zelf dergelijke activiteiten al dan niet met ondersteuning van MOOI gaan realiseren. (Mogelijk opzetten van buurt- of wijkcomités.) MOOI verwacht dat met deze inzet de sociale cohesie in de buurten toeneemt en meer wijkbewoners als vrijwilliger kunnen worden ingezet voor hun wijk.

Door verbinding te maken met de zelfhulpgroepen en allochtonen wijkbewoners, zal MOOI ervoor zorgdragen dat de deelname aan de activiteiten en de inzet van vrijwilligers een redelijke afspiegeling is van de interculturele samenstelling van de wijk. Als mogelijke buurtactiviteiten wordt gedacht aan Iftar diner, Lentefeest, een voetbaltoernooi etc. In de buurtactiviteiten worden actief vrijwilligers geworven voor specifieke taken t.b.v. het organiseren van grootschalige evenementen in het kader van Burgerschap. Het proces per buurt ziet er als volgt uit: voordoen (partners nemen het initiatief), meedoen (bewoners participeren als vrijwilliger), loslaten (bewoners nemen zelf het initiatief en organiseren zelf). Monitoring (blijft het goed gaan) na beëindiging van de directe ondersteuning.

Wijkaanpak: Mooi neemt het initiatief tot het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende partners om zodoende te komen tot een verbeterd aanbod van sociaal-culturele activiteiten dat aansluit op de behoeften van wijkbewoners (jongeren, volwassenen, ouderen). Hierbij wordt aandacht besteed aan het organiseren en bevorderen van interculturele ontmoeting. Gedacht wordt aan activiteiten als:

- Kooklessen;
- ontmoeting buitenlandse vrouwen met Nederlandse vrijwilligers;
- excursie naar bibliotheek;
- vrouwendag (diverse activiteiten gericht op ontmoeting, uitwisseling);
- vrijwilligers uit diverse culturen die werken in het wijkcentrum en in aanraking komen met autochtonen;
- activiteiten in samenwerking de basisscholen gericht op ontmoeting zoals koffie-ochtenden.
- theatergroep voor kinderen
- museumbezoeken (volwassenen/ouderen)
- zondagmiddagconcert (volwassenen/ouderen)
- vrouwendag met daarbij aandacht voor cultuur
- een Opendag van het wijkcentrum,

In samenwerking met BOOG en bewonersorganisatie en het wijkpanel Burgerschap, worden de geworven vrijwilligers (zie buurtaanpak) ingezet bij de te plannen 4 grootschalige wijk-evenementen in het kader van Burgerschap. Deze evenementen worden georganiseerd door BOOG in samenwerking met het panel Burgerschap en de bewonersorganisatie.

Doelgroep: Een mix van jongeren, volwassenen en ouderen

Resultaat 2010:

- In samenwerking met de buurtbewoners zijn tenminste 20 vrijwilligers geworven voor activiteiten in het kader van burgerschap.
- Er hebben 4 grootschalige evenementen in het kader van burgerschap plaatsgevonden.
- 500 wijkbewoners hebben deelgenomen aan de verschillende activiteiten op wijkniveau.
- Er worden totaal 8 activiteiten op buurtniveau georganiseerd, waarvan er 4 plaats vinden in het Lage Veld in 2010. De overige activiteiten zullen in de andere buurten plaatsvinden en deels worden gekoppeld aan het betrekken van nieuwe gereed gekomen buurten. Aan de activiteiten nemen 250 buurtbewoners deel
- De deelname aan de activiteiten is een redelijke afspiegeling van de interculturele samenstelling van de wijk.
- De samenwerking tussen partners in de wijk is verbeterd hetgeen blijkt uit een gezamenlijk aanbod van sociaal-culturele activiteiten.

Resultaat 2013:

- In alle buurten van Wateringse Veld is een groep buurtvrijwilligers actief die op verschillende momenten in het jaar activiteiten organiseert. Deze activiteiten leveren een bijdrage aan de sociale cohesie in de buurt of wijk.
- Onderling begrip tussen buurtbewoners is aantoonbaar toegenomen, hetgeen blijkt uit een meting;
- 40 bewoners zijn als vrijwilliger betrokken bij het organiseren van activiteiten in het kader van burgerschap.

Partners:BOOG, bewonersorganisatie en wijkpanel, vrijwilligerscentrale, CWI, Stek, HOF, wijkkrant, sociaal-culturele instellingen, WZH, vrijwilligersgroepen en stichting Onderstroom, bewonersplatform, BIT, wijkpanel, JPT, politie, woningcorporaties.

Wederzijds begrip en tolerantie tussen jongeren en ouderen wordt bevorderd en vooroordelen worden bestreden.

Situatie: Oudere wijkbewoners ervaren een kloof tussen jong en oud. Deze situatie zorgt voor gevoelens van ontevredenheid naar elkaar. Waar de een zich onveilig voelt, vindt de ander dat hij wordt weggekeken. Om deze kloof te verkleinen zullen (extra) activiteiten worden ondernomen om de onderlinge beeldvorming positief te beïnvloeden en zo het wederzijds begrip te bevorderen.

Aanpak:

Voor ouderen en jongeren zullen activiteiten worden georganiseerd waarin ouderen hun vaardigheden op de computer verder kunnen trainen of het gebruik van hun mobiel. In samenwerking met jongeren zal MOOI jongeren inzetten om de deelnemende ouderen te instrueren en wegwijs te maken. Naast deze 'doe zaken' zullen er ook activiteiten plaatsvinden om jongeren en ouderen met elkaar in gesprek te laten gaan. Als mogelijkheden hiertoe worden onderzocht: inzet van ouderen als maatje voor een jongere en gesprekken tussen ouderen en jongeren over onderwerpen die in de wijk spelen. Bij deze activiteiten zullen naast ouderen in de wijk ook de zorginstellingen worden betrokken. Daarnaast wordt het JPT ingezet in de wijk om klussen in de wijk uit te voeren en jongeren aan te spreken. Door de inzet van het JPT zullen wijkbewoners ervaren dat jongeren zich ook op een constructieve manier kunnen inzetten voor de wijk. Jongeren zullen zo gaan ervaren dat zij ook gewaardeerd worden in de wijk.

Doelgroep: jongeren en ouderen

Resultaat 2010:

- In Wateringse Veld zijn 4 activiteiten ingezet waarin jongeren en ouderen elkaar ontmoeten en ondersteunen. Deze activiteiten dragen bij aan het onderlinge begrip en tolerantie. Hieraan hebben tenminste 20 jongeren en 40 ouderen deelgenomen.
- Het JPT is zichtbaar actief in en voor de wijk, zodat wijkbewoners ervaren dat jongeren in de wijk hun bijdrage leveren aan het welzijn en de veiligheid in de wijk.

Resultaat 2013:

- Jaarlijks worden structureel in de wijk een aantal activiteiten ondernomen waarbij jongeren en ouderen elkaar ondersteunen en hun talenten kunnen inzetten.
- Het thans bestaande spanningsveld tussen jong en oud is verminderd en blijkt onder andere uit een meting in de wijk onder beide doelgroepen.

Partners:BOOG, HOF, zelforganisaties, Zorginstellingen, bewonersorganisaties, woningbouwcoöperaties, culturele instellingen en politie.

Deelname van achterblijvende groepen zoals (met name allochtone) vrouwen, aan het maatschappelijk verkeer wordt bevorderd.

Situatie: In Wateringse Veld zijn een aantal moeders (vrouwen) die veelal thuisblijven en weinig tot geen actieve bijdrage leveren aan het maatschappelijk verkeer. Daarnaast is er een groep vrouwen uit dezelfde doelgroep die wel enige contact hebben met andere wijkbewoners of school. Gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal is een handicap, die hen parten speelt bij hun sociale contacten.

Aanpak: Om de maatschappelijke betrokkenheid van deze groep te bevorderen zal aansluiting worden gezocht met de groep die wel enig contact in de wijk hebben. Vanuit deze contacten worden acties ondernomen om de groep thuisblijvers onder hen in beeld te krijgen en tot deelname te stimuleren. Hierbij wordt o.a. gedacht aan het aansluiten op bestaande activiteiten op het gebied van Nederlandse taal.

Aansluitend op 'Het Praktisch Nederlands Spreken' dat MOOI gaat geven, worden activiteiten ondernomen die het praktisch gebruik van Nederlands oefenen zoals bezoek aan instellingen; een wandelgroep voor vrouwen, fietsles en dergelijke. Door het trainen van spreekvaardigheid in het Nederlands wordt deze groep vrouwen gestimuleerd en zullen zij ook elkaar stimuleren om meer aan het maatschappelijk gebeuren in de wijk deel te nemen. De deelnemers aan de cursus Nederlands spreken worden gestimuleerd om vrouwen die nog niet deelnemen uit te nodigen voor deelname aan de diverse activiteiten, zoals hierboven omschreven.

Doelgroep: volwassenen (van niet-Nederlandse afkomst)

Resultaat 2010:

- 15 vrouwen hebben deelgenomen aan de cursus spreekvaardigheid
- een deel van hen (70 tot 80%) heeft deelgenomen aan aansluitende activiteiten als bezoek instellingen; fietsles en wandelgroep.
- 5-10 thuiszittende vrouwen zijn via de cursusdeelnemers geactiveerd tot deelname aan 1 of meer activiteiten

Resultaat 2013:

- Het niveau van Nederlands spreken is bij de deelnemers aantoonbaar verhoogd.
- 60 vrouwen hebben totaal deelgenomen aan de jaarlijkse cursus spreekvaardigheid.
- 5 vrouwen zetten zich in door middel van een vrijwilligersfunctie in of buiten de wijk.
- Aansluitend op de cursus spreekvaardigheden worden jaarlijks 4 activiteiten ondernomen, die mede worden georganiseerd door een aantal deelnemers.

Partners: BOOG, bewonersorganisaties, scholen, vakkrachten.

Kwetsbare ouderen ontmoeten elkaar laagdrempelig en bouwen aan nieuwe contacten c.q. netwerken.

Situatie: In het Wateringse Veld is er sprake van toenemende eenzaamheid onder kwetsbare ouderen met een lage zelfredzaamheid.

Ouderen in Hoge Veld geven aan behoefte te hebben aan een jeu de boules baan waardoor de contacten onderling worden bevorderd.

Aanpak: Mooi richt zich op:

1: Preventief: bevorderen ontmoeting en contact ouderen.

2: Curatief: leveren van een bijdrage om kwetsbare eenzame ouderen te vinden, te signaleren en te verwijzen; ondersteunen en helpen bij problemen als eenzaamheid en geven van praktische steun. Versterken van de functie van de mantelzorg.

1: Preventieve aanpak:

De aanpak bestaat uit het organiseren van laagdrempelige activiteiten gericht op ontmoeting en contact en het 'er bij blijven' en uit het geven van informatie en advies gericht op bevorderen van de zelfstandigheid en het verlagen van de drempel naar activiteitsdeelname:

A: Blijf er bij ontmoetingen: toeleiding ouderen, die zelf de weg naar activiteiten en contact niet kunnen vinden naar activiteiten ism ouderen-adviseur. Ontmoetingsactiviteiten als cursussen, zoals cursus ouderen en techniek, open ontmoeting, maaltijden etc. Activiteiten rond gezelligheid op eenzame momenten als kerstmaaltijden, paasontbijt

B: Informatie/advies: informatie bijeenkomsten voor ouderen, informatieve huisbezoeken aan ouderen; open spreekuur en gezamenlijke activiteitenbrochure.

Ontmoetingsactiviteiten: open inloop en clubs in Wijkcentrum, bibliotheek en 55+complexen.

2: Curatieve aanpak:

Mooi ontwikkelt een aanpak waarbij afstemming en samenhang wordt gezocht met andere partijen die zich bezighouden met ouderenproblematiek of eenzaamheidsbestrijding. Hierbij wordt afgestemd en samengewerkt met de eenzaamheidsaanpak zoals door BOOG ingezet.

De aanpak zoals in ROL ontwikkeld als pilot wordt zo mogelijk ook in Wateringse Veld benut om onderstaande elementen te verbinden tot een samenhangend programma.

Elementen die in 2010 worden ingezet en ontwikkeld:

Ontwikkelen van de verjaardags- en welzijnsbezoeken tot signaleringsbezoeken:

Signaleringsbezoeken aan kwetsbare ouderen.

Oprichten van netwerk regiegroep kwetsbare ouderen Wateringse Veld

Doelgroep: ouderen en in bijzonder kwetsbare ouderen.

Resultaat 2010:

- 300 ouderen hebben deelgenomen aan het preventie-programma
- 60 ouderen hebben deelgenomen aan het curatieve programma

Resultaat 2013:

- 1200 ouderen hebben deelgenomen aan het preventie-programma en ontmoeten elkaar daardoor meer dan voorheen (blijkt uit meting)
- 250 ouderen hebben deelgenomen aan het curatieve programma en zijn daardoor minder eenzaam dan voorheen (blijkt uit meting)

Partners: HOF, CIPO, Bibliotheek, Florence, Stichting BOOG, Culturele instellingen, MCI, Steunpunt Mantelzorg, WZH, 55-plus complexen, Vrijwilligerscentrale, Wijkbus, kerken, Zonnebloem

Ambities Welzijn in de woonomgeving

Bewoners worden goed geïnformeerd over de verschillende voorzieningen in de wijk.

Situatie: Wateringse Veld is een wijk in aanbouw en ontwikkeling. Het voorzieningen pakket in de wijk is daardoor nog niet geheel compleet beschikbaar, terwijl nieuwe en deels ook 'oudere' wijkbewoners doorgaans nog enige tijd betrokken op hun vroegere wijk alvorens optimaal gebruik te maken van de wijkvoorzieningen. Onoverzichtelijkheid die een wijk in aanbouw kenmerkt en onbekendheid met de nieuwe eigen woonwijk vragen extra aandacht en stimulans van wijkvoorzieningen om wijkbewoners uit te nodigen aan het maatschappelijk verkeer in hun woonwijk te gaan participeren.

Naast een goede informatievoorziening is het andersom belangrijk dat wijkvoorzieningen moeite doen om de behoeften en interesse van nieuwe wijkbewoners te leren kennen en daarop met hun dienstverlening aan aanbod aan te sluiten.

Vanwege de rommelige indruk die een wijk in aanbouw kan geven is het van belang ook aan enige gedragsbeïnvloeding aandacht te besteden en te stimuleren dat wijkbewoners zich bewust worden hun eigen rol, bijdrage en verantwoordelijkheid voor een leefbare woonomgeving.

Aanpak:

(Nieuwe) bewoners worden goed geïnformeerd over voorzieningen in de wijk en het wijkcentrum o.a. door verspreiding van flyers bij activiteiten, het organiseren van informatie- en kennismakingsavonden en een open dag (zie buurt-aanpak) en het opstellen en onderhouden van een wijkgerichte sociale kaart. Bij de aanpak wordt direct samengewerkt met BOOG die in samenspraak met de bewonersorganisatie een wijk-activiteiten-kalender gaat uitgeven. De MOOI-activiteiten worden aangemeld voor deze kalender. In samenspraak met de bewonerscommissie wordt bekeken of nieuwe bewoners ook direct kunnen worden uitgenodigd voor bovengenoemde bijeenkomsten (Mooi beschikt niet over de adressen)

Doelgroep: (nieuwe) bewoners

Resultaat 2010:

- de sociale kaart is beschikbaar
- er zijn diverse voorlichtingsactiviteiten georganiseerd, zoals informatiebijeenkomsten, kennismakingsavonden, flyer bij activiteiten en open dag.

Resultaat 2013:

- Jaarlijks worden wijkbewoners actief op de hoogte gehouden van welzijnsactiviteiten die in de wijk gaan plaatsvinden.
- De sociale kaart wordt jaarlijks onderhouden

Partners: BOOG, bewonersorganisatie, wijkpanel, wijkkrant, vrijwilligers

Meer aandacht voor schoon, heel en veilig en extra aandacht voor de veiligheid in de openbare ruimte en het verkeer. (samenwerking met scholen, ouders, politie en bibliotheek).

Betrekken van ouders en kinderen in de wijk bij schoon, heel en veilig houden van de wijk (samenwerking met onderwijs).

Situatie: Een belangrijk signaal van bewoners is de aandacht die wordt gevraagd voor een schone, hele en veilige openbare ruimte. Daarnaast is in een wijk in aanbouw met veel nieuwe bewoners veel onbekendheid met deels nog te ontwikkelen wijk regels als het aanbieden van vuil, het opruimen van hondenpoep, onvoldoende gerealiseerde infrastructuur enzovoort. Het geheel levert veel ergernissen op terwijl het onbekend zijn met elkaar een drempel vormt in het elkaar aanspreken op bepaald gedrag. Bewoners pleiten voor 'gedragsbeïnvloeding' in de openbare ruimte.

Aanpak: MOOI is samen met BOOG trekker. Boog legt hierbij de eerste contacten en MOOI voert het activiteitendeel aan. Er wordt gestimuleerd dat wijkbewoners zich actief opstellen en hun bijdrage leveren aan een schone, hele en veilige woon- en leefomgeving. Er wordt als volgt gestart: op basis van signalen van bewoners wordt geïnterviewd in welke buurt de aandacht voor schoon/heel/veilig hard nodig is. Met bewoners uit die buurt wordt in gesprek gegaan over welke ideeën en wensen er leven in de buurt. Vervolgens wordt samen met bewoners een plan van aanpak gemaakt en vindt uitvoering plaats van de bedachte activiteiten en maatregelen door bewoners i.s.m. MOOI en BOOG (zie RO).

Ook zal er aandacht zijn voor preventieve maatregelen in de wijk.

Mogelijke activiteiten:

- in samenwerking met het onderwijs educatie aan kinderen over schoon, heel en veilig
- in samenspraak met het onderwijs een Rijswijks project als de 'afvalrace' overnemen
- jongeren en kinderen gaan met bewoners aan de slag om de wijk daadwerkelijk schoon te houden. Van belang is dat zij gezamenlijk hierbij verantwoordelijkheid nemen en houden. Het BIT en het JPT kunnen hierbij worden ingezet.

Doelgroep: kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen

Resultaat 2010:

- Met de buurtgerichte aanpak zijn twee buurten bereikt; 50 bewoners per buurt zijn betrokken bij schoon, heel en veilig houden van de buurt;
- Met het onderwijs zijn afspraken gemaakt over onderwerpen die in het lessenpakket van de school passen en te maken hebben met leefbaarheid in de wijk en de wijze waarop ouders bij deze onderwerpen worden betrokken.

Resultaat 2013:

- 500 buurtbewoners, zowel jongeren als ouderen, zijn aantoonbaar betrokken en actief m.b.t. schoon, heel en veilig in de wijk.
- Vanuit de in het onderwijs besproken onderwerpen leveren jeugdigen en hun ouders actief door middel van een project een zichtbare bijdrage aan een schone en veilige omgeving;

Partners: Bewonersorganisaties, gemeentelijke diensten (OCW & Bestuursdienst) woningbouwcoöperaties, scholen in de wijk, BIT, JPT, winkeliersvereniging, politie, wijkpanel.

Bestaande voorzieningen en ontmoetingsplekken worden optimaal gebruikt en onderlinge samenwerking zal worden bevorderd.

Behoeftte aan (meer) voorzieningen in Lage Veld en naar (laagdrempelige) activiteiten voor jongeren en volwassenen.

Situatie: Een belangrijk signaal is dat er te weinig locaties in het Lage Veld lijken te zijn waar activiteiten kunnen worden georganiseerd.

Aanpak: Voor bovenstaande 2 ambities wordt in samenwerking met BOOG een aanpak ontwikkeld. In samenwerking met bewoners en de samenwerkingspartners zal BOOG onderzoek verrichten naar de behoeften van bewoners m.b.t. de bestaande voorzieningen en ontmoetingsplekken in Wateringse Veld en Lage Veld in het bijzonder. MOOI organiseert vervolgens op basis van het onderzoek activiteiten in de wijk en in bijzonder in het Lage Veld.

Doelgroep: tieners, jongeren, volwassenen en ouderen

Resultaat 2010:

- In samenwerking met de partners in de buurt is een activiteitenplan voor en in de buurt ontwikkeld.
- Er zijn tenminste 4 buurtactiviteiten georganiseerd.

Resultaat 2013:

- De voorzieningen en ontmoetingsplekken in de wijk worden optimaal benut hetgeen blijkt uit een meting.
- In Lage Veld worden laagdrempelige activiteiten georganiseerd.

Partners: partners in de wijk, zoals sportverenigingen, bibliotheek, politie, wijkorganisaties, SportSupport, scholen, St. BOOG, WZH, Inloophuis Haaglanden, Compaan, kinderdagverblijven.

Onderzocht wordt op welke plekken jongeren het meest overlast voor de omgeving kunnen veroorzaken en wat er voor nodig is om de jongeren juist op welke plekken samen te laten komen en welke begeleiding er nodig is om de overlast zoveel mogelijk tegen te gaan.

Situatie: In Wateringse Veld zijn momenteel veel jongeren woonachtig. In de toekomst zal deze groep (12-20 jaar) verder toenemen. Het organiseren van meer activiteiten voor deze groep kan bijdragen aan het verminderen van de overlast die veel bewoners ervaren van de op straat hangende jeugd. Bewoners geven aan dat een in omvang toenemende groep jongeren in de toekomst problemen kan geven, als niet tijdig wordt ingespeeld op de signalen. In veel buurtjes zien wijkbewoners groepen hangjongeren en het hiermee gepaard gaande gedrag als dronkenschap, geluidsoverlast en het vervuilen van de omgeving. Voor deze groep moeten meer voorzieningen komen om afglijden te voorkomen. Dit kunnen leer-/werk trajecten zijn, maar ook huiswerkbegeleiding, of het oprichten van een jongeren/jeugdtraject waarbij jongeren betrokken worden en verantwoordelijk worden gemaakt voor hun eigen wijk

Aanpak: In samenwerking met BOOG wordt onderzocht op welke plekken jongeren het liefst samenkomen en welke activiteiten zinvol zijn om aan te bieden. Op grond hiervan wordt bezien op welke plekken in de wijk met jongeren bepaalde activiteiten kunnen worden ondernomen vanuit het jongerenwerk, zonder hier overlast te veroorzaken. Communicatie met de bewoners (zie jong-oud) is hiervan een belangrijk onderdeel evenals bewustwording en verantwoording nemen van de jongeren.

Het jongerenwerk zal zich hiertoe outreachend¹ opstellen en bezien welke begeleiding nodig is om enerzijds overlast tegen te gaan en anderzijds de jongere een kans te geven zich verder te ontwikkelen. Waar nodig en mogelijk leidt het jongerenwerk jongeren toe naar het wijkcentrum (soos) en jongerenactiviteiten.

Daarnaast wordt vanuit signalering waar nodig samengewerkt dan wel toegeleid naar het jongeren maatschappelijk werk, CJG en anderen.

---

¹ Outreachend werken betekent dat de jeugd en jongeren worden opgezocht op plaatsen waar ze aanwezig zijn (vindplaatsen). De ambulante werker spant zich in om op een natuurlijke wijze contact te maken als start van een mogelijk traject.

Waar nodig bemiddeld de jongerenwerker tussen jongeren en wijkbewoners om tot een leefbare oplossing te komen.

Doelgroep: jongeren, volwassenen en ouderen

Resultaat 2010:

- Er is een overzicht van (potentiële) hanglocaties in de wijk met een onderscheid naar overlast gevoelige hangplekken en meer acceptabele plaatsen.
- Op basis hiervan wordt een begeleidingsplan opgesteld voor het outreachende jongerenwerk.
- Jongeren worden betrokken bij een keuze voor acceptabele hangplekken evenals in de buurt wonende wijkbewoners. Waar nodig neemt de jongeren werker een bemiddelende rol tussen jongeren en de wijk.

Resultaat 2013:

- Het outreachende jongerenwerk is actief aanwezig op de hangplekken in de buurt.
- De jongerenwerker wordt door jongeren en buurt als bemiddelaar geaccepteerd bij voorkomende onenigheid.
- Als preventie maatregel tegen overlast worden door en voor jongeren activiteiten in de buurt georganiseerd.
- Er is een jongerenraad actief, die mee bepaalt welke voorzieningen en activiteiten er in de wijk voor en door jongeren worden georganiseerd.
- Probleemjongeren worden vroegtijdig gesignaleerd en besproken in het jeugd en jongeren netwerk voor een integrale aanpak.

Partners: Zelforganisaties, JPT (Jongeren Preventie Team), bewonersorganisaties, gemeentelijke diensten, scholen, woningbouwcoöperaties, politie, BIT, Leerplicht, Vroegtijdig Schoolverlaters.

Aanpak gezondheidsachterstand (stedelijke ambitie):

D.m.v. een aantal specifieke activiteiten draag het welzijnwerk bij aan het bestrijden van gezondheidsachterstanden in de wijk.

Aanpak: MOOI tracht de zelfredzaamheid m.b.t. gezonde levensstijl bij volwassenen en ouderen te vergroten met een specifiek programma. Hierin is aandacht voor zowel een gezonde levensstijl als het lichaamsbewustzijn.

Doelgroep: volwassenen en senioren

Resultaat 2010:

- 50 volwassenen en 33 ouderen hebben deelgenomen aan het programma gezonde levensstijl.

Resultaat 2013:

- 60 volwassenen en 35 ouderen nemen jaarlijks deel aan het programma gezonde levensstijl
- Een belangrijk percentage van de deelnemers heeft aantoonbaar een meer gezonde levensstijl ontwikkeld

Partners: vakkrachten, gezondheidscentra,

Ambities Opvoeding en scholing

Scholen bieden ouders een plek om elkaar te ontmoeten

Integraal plan van aanpak voor kinderen met opvoedingsproblematiek.

Situatie: Er zijn problemen rond 'opvoeding' en 'sociale vaardigheden'. Een deel van de kinderen lijkt een 'basale' opvoeding (waarden en normen) te missen. Kinderen brengen soms meer tijd door op school en naschoolse opvang, dan thuis. Er zijn signalen dat kinderen weleens te gemakkelijk aan hun lot worden overgelaten. Daarnaast wordt gesignaleerd dat veel jonge gezinnen kampen met een toenemend aantal echtscheidingen, waarbij financiële problemen een rol spelen (dure woning). Het aantal kinderen dat hierdoor een deuk oploopt lijkt toe te nemen waaronder gevallen van mishandeling en verwaarlozing. Ook is er sprake van mishandeling tussen ouders onderling. Op termijn leidt dit tot gedragsproblemen bij kinderen en uitval op school. In de wijk Wateringse Veld geven bewoners ook zelf aan dat er verschillende problemen spelen rondom de 'opvoeding' van kinderen. Dit zijn vooral gedragsproblemen van kinderen op straat, op school en in de 'thuisomgeving'. Veel bewoners wijten dit gedrag aan de ouders zelf en zijn van mening dat ook de scholen hier een belangrijke taak hebben. Op deze problematiek zal preventief moeten worden ingezet door ouders, (voor)scholen en het welzijnswerk.

Het is voor kinderen en ouders van belang dat er een passend en samenhangend aanbod aan gezinsondersteuning komt, waarin onderwijs, zorginstellingen, maatschappelijk werk en welzijnswerk nauw met elkaar samenwerken en t.b.v. jeugd en ouders vroegtijdig signaleren en waar passend deze signalen preventief inhoud geeft. In deze aanpak is het belangrijk dat ouders betrokken zijn en blijven.

Aanpak: De voorgestelde aanpak bestaat uit 2 onderdelen:

A: laagdrempelige vormen van opvoedondersteuning

B: naschoolse en vakantie-activiteiten voor kinderen met specifieke aandacht voor kinderen met gedragsproblemen

A: Er komt een integrale werkwijze die voorziet in de vraag naar opvoedingsondersteuning; MOOI ontwikkelt een aanpak waarbij samenwerking wordt gezocht met relevante partners in de wijk (scholen, Jong Florence, bibliotheek, MIM, GGD, opvoedsteunpunt).

Gewerkt wordt bij de start als volgt: Koffieochtenden op de scholen als eerste gespreksplekken over opvoeding (inzet aanbod opvoeden is leuk). De opvoedingsondersteuning wordt tevens gericht op de thema's voeding, overgewicht en gedragsstoornissen door deze thema's te bespreken op de geplande koffie-ochtenden in de scholen met de ouders.

Organiseren moeder-kindgroep en bewegen met peuters/kleuters.

Op basis van deze pilot-aanpak zoals hierboven omschreven wordt samen met de partners de aanpak verder uitgewerkt. In 2011 wordt de omschreven aanpak verder getest, uitgebreid en zo nodig bijgesteld. In 2013 is de aanpak compleet getest en uitgeschreven. Gedurende de looptijd worden tevens contacten gelegd ter voorbereiding van CJG in Escamp, zodat de aanpak binnen de CJG-aanpak past.

B: Het is voor de ontwikkeling van kinderen van belang dat zij allerlei positieve ervaringen in hun buurt kunnen opdoen. Het welzijnswerk zal hiervoor hun kinderwerk inzetten met uitnodigende en stimulerende activiteiten, die hen ook voldoende kansen bieden hun grove en fijne motoriek maar ook hun sociaal emotionele kanten te ontwikkelen. Dit aanbod zal outreachend in de wijk plaatsvinden in samenwerking met de basisscholen (ontwikkeling brede school-activiteiten) om zoveel mogelijk jeugdigen te bereiken.

Doelgroep: Peuters, kleuters, tieners en volwassenen (ouders/verzorgers)

Resultaat 2010:

- 100 ouders hebben deelgenomen aan activiteiten opvoedingsondersteuning
- De aanpak is uitgewerkt in een conceptprogramma opvoedondersteuning

Resultaat 2013:

- Er is sprake van een integrale aanpak opvoedondersteuning in Wateringse Veld, waarmee 100 ouders per jaar worden bereikt
- Aan het preventieve aanbod gericht op kids hebben 800 kinderen deelgenomen.
- De preventieve aanpak leidt aantoonbaar tot vermindering van de geconstateerde opvoedingsproblemen.

Partners: PSZ, scholen in de wijk, MIM (Moeder Informeren Moeders), Opvoedsteunpunt, 'Opvoeden is Leuk', de bibliotheek, Jong Florence, GGD en CJG.

Werkloze c.q. kansarme jongeren die buiten de boot dreigen te vallen gaan werkervaring opdoen in de zorg- of welzijnsorganisatie waarna ze begeleidt worden naar betaald werk in de eigen wijk.

Re-integratietrajecten voor jongeren en volwassenen zullen beter worden benut, d.m.v. betere samenwerking, WZH, scholen welzijnswerk.

Meer werkgelegenheidstrajecten in de wijk met name voor jongeren

Situatie: In deze crisis tijd is het van belang actief in te zetten op bovengenoemde ambities. Te meer vanwege de te verwachte groei van het aantal jongeren in Wateringse Veld. Er moet voorkomen worden dat deze groep jongeren verder afglijden. Dit kan door bepaalde voorzieningen te creëren zoals leer-/werk trajecten, huiswerkbegeleiding en/of het oprichten van een jongeren/jeugdtraad waarbij jongeren betrokken worden en verantwoordelijk worden gemaakt voor hun eigen wijk. Daarnaast zijn maatschappelijke stages gewenst.

Aanpak: Voor bovenstaande drie ambities wordt een samenhangende aanpak opgesteld, die onder andere bestaat uit:

Veel jongeren in de wijk hebben een lastige uitgangspositie. Om deze jongeren een kans te bieden op een baan is in de eerste plaats ondersteuning nodig bij hoe zich te gedragen op werkplek (b.v. op tijd komen). Voorgesteld wordt om de huidige begeleidingstrajecten (Werken begint bij jezelf) voort te zetten. Het jongerenwerk leidt jongeren naar deze trajecten toe. Daarnaast zal een beperkt aantal jongeren werkervaring kunnen opdoen binnen het welzijnswerk en bij werkgevers in de wijk. Voor toeleiding naar regulier werk is daarna de inzet van SZW en Perspectief vereist. Zodra agogen van mening zijn dat (op basis van criteria van SZW en perspectief) een jongere "klaar" is voor regulier werk, vindt doorverwijzing plaats naar trajecten binnen SZW en Perspectief. Het kunnen plaatsen en begeleiden in de vertrouwde omgeving met begeleiding van het jongerenwerk vormt hiervoor een basis. Dit houdt ook in dat er geen grote aantallen plaatsbaar zijn.

Resultaat 2010:

- 30 jongeren uit de doelgroep zijn d.m.v. het outreachend jongerenwerk bereikt, waarvan 20 jongeren hebben deelgenomen aan werkervarings- en of stages en/of werkgelegenheidstrajecten.
- Het outreachend jongerenwerk heeft een goede samenwerkingsrelatie met het Voortgezet Onderwijs in de wijk opgebouwd en is vaste partner van het casuïstiek netwerk voor jongeren.

Resultaat 2013:

- 30 jongeren uit de doelgroep worden jaarlijks d.m.v. het outreachend jongerenwerk bereikt, waarvan 20 jongeren hebben deelgenomen aan werkervarings- en of stages en/of werkgelegenheidstrajecten.
- De rol van het outreachend jongerenwerk in de aanpak jongeren naar opleiding en werk is herkend en erkend door de ketenpartners

Partners: WZH, JIT, politie, Leerplicht, scholen, verenigingen, CWI, DHOM, CJG, Stek.

Schoolverzuim: intensivering van aanpak schoolverzuim door betere samenwerking tussen partners

Situatie: Het schoolverzuim van schoolgaande kinderen in Wateringse Veld is 27% hetgeen ruim boven het Haagse gemiddelde van 21% ligt.

Aanpak: Vindplaats: hangplaatsen, de jongeren die daar worden aangetroffen uitnodigen voor wijkactiviteiten. Samen met de scholen teruggeleiden van jongeren naar school/opleiding. Doorverwijzen van jongeren naar JIT. Als er meer aan de hand is, wordt individuele trajectbegeleiding geboden. Na signalering van problemen door o.a. scholen en leerplicht kan MOOI voor een beperkt aantal deelnemers coaching en huiswerkbegeleiding bieden. Door Leerplicht en scholen worden met MOOI afspraken gemaakt over volgens welk stramien jongeren worden doorverwezen naar MOOI en op welke wijze terugkoppeling plaatsvindt over de voortgang van een leerling. Het jongerenwerk Kern van de aanpak vormt de intensivering van de samenwerking tussen leerplicht en jongerenwerk. Leerplicht signaleert en jongerenwerk legt contact en begeleidt de jongeren richting school. Ook het casuïstiekoverleg kan een plaats zijn waar schoolverzuim wordt gesignaleerd.

Doelgroep: Jongeren die school verzuimen

Resultaat 2010:

- 30 jongeren die school verzuimen zijn bereikt
- 20 jongeren hebben deelgenomen aan activiteiten als coaching en huiswerkbegeleiding

Resultaat 2013:

- vroege Signalering (leerplicht en scholen) en interventie (MOOI) en teruggeleiding naar school werkt: in de periode zijn 120 jongeren bereikt

Partners: scholen, leerplicht, VSV, JIT, politie, schoolmaatschappelijk werk